

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

AANGETEKEND

directie Strategie
divisie Juridische zaken

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon

Onze referentie
TRCVWA/2019/3328

Datum: **VERZONDEN 3 JUN 2019**

Betreft: Besluit op Wob-verzoek 18-0506

Geachte ,

In uw brief van 11 mei 2018, ontvangen op 14 mei 2018, heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) informatie verzocht over het proces van monsterneming, vervoer, opslag en analyse van monsters.

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 11 juni 2018, onder het kenmerk 18-0506. In deze brief is tevens de beslistermijn met vier weken verdaagd tot 10 juli 2018. Helaas is het niet gelukt om binnen deze termijn te beslissen, mijn excuses daarvoor.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek zijn er zes documenten aangetroffen.

Besluit

Ik heb besloten aan uw verzoek tegemoet te komen en de informatie waarom u verzocht openbaar te maken.

Overwegingen

Algemene overweging: openbaarheid t.a.v. een ieder

Allereerst wil ik u wijzen op het volgende. Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob, wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Het recht op openbaarmaking op grond van de Wob dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. Daarom kan ten aanzien van de openbaarheid geen onderscheid worden gemaakt naar gelang de persoon of de bedoeling of belangen van de verzoeker. Bij de te verrichten belangenafweging worden dan ook betrokken het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie

en de door de weigeringsgronden te beschermen belangen, maar niet het specifieke belang van de verzoeker.

Evenmin kent de Wob een beperkte vorm van openbaarmaking. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Wob niet mogelijk is. Indien ik aan u de betreffende documenten verstrek, moet ik deze ook aan anderen geven indien zij daarom verzoeken.

Wijze van openbaarmaking

Eenvoudige openbaarmaking

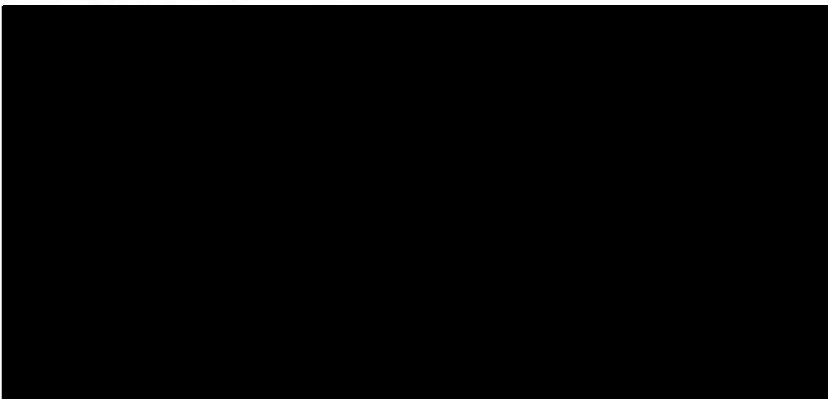
De documenten treft u bij dit besluit in kopie aan.

Plaatsing op internet

De openbaar gemaakte stukken worden op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

namens deze,

directie strategie
divisie Juridische zaken

Onze referentie
TRCNVWA/2018/

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze beschikking een bezwaarschrift indienen.

Let op: doe dit op tijd, anders kan uw bezwaar niet behandeld worden.

Bij voorkeur kunt u uw bezwaarschrift via de e-mail verzenden naar nvwabezwaarenberoep@nvwa.nl. Uw bezwaarschrift kunt u eventueel ook per post verzenden naar: **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, divisie Juridische zaken, team Bezwaar en Beroep**, Postbus 43006, 3540 AA Utrecht.

Noem in het bezwaarschrift:

- uw naam en adres;
- de datum;
- het kenmerk, zaaknummer van deze brief (deze gegevens vindt u in de rechterkantlijn);
- geef aan waarom u het niet eens bent met de beslissing.

Vergeet niet om uw bezwaarschrift te ondertekenen, van een datum te voorzien en een kopie van deze beschikking mee te sturen.

Als u uw bezwaarschrift in een vreemde taal stelt en een vertaling voor een goede behandeling van het bezwaar nodig is, dient u zelf voor een vertaling van het bezwaarschrift te zorgen.

Heeft u vragen, kijk dan op www.nvwa.nl/bezwaarenberoep.

titel	Monsteronderzoek Microbiologie m.b.t. ISI			
code	MIC040	versie 4	ingangsdatum 23-10-2018	pag. 1 van 5

versie	datum	toelichting
04	20-10-2018	Aanpassing LabVantage gebruik door lab V&V
03	08-02-2017	3.1.3 'wijzigen van monstergegevens door het laboratorium' verwijderd 5.1.3 'weigeren van monsters indien ze niet voldoen aan de eisen' toegevoegd bij analisten.

1 Onderwerp

Dit voorschrift is van toepassing op het microbiologisch monsteronderzoek (zie LP04) ondersteund door het Informatie Systeem Inspectie (ISI).

Zorgen voor een ondubbelzinnige identiteit en herleidbaarheid van onderzoeksmonsters. Zorgen dat de herkomst van monsters volledig bekend is. Zorgen voor een juiste en reconstrueerbare uitvoering van het microbiologische monsteronderzoek en de totstandkoming van de resultaten.

2 Begrippen

Monster: een hoeveelheid of een aantal eenheden van een bepaalde waar genomen t.b.v. onderzoek door de NVWA.

ISI: Informatie Systeem IGB (geautomatiseerd gegevensbestand)

THT-datum: datum tot wanneer de waar ten minste houdbaar is

TGT-datum: datum tot wanneer de waar te gebruiken is

Labsys: laboratorium borgingssysteem

Tempo: geautomatiseerde MPN methode voor de bepaling van het aeroob en Enterobacteriaceae kiemgetal

3 Werkwijze

Door het laboratorium Voeder en Voedselveiligheid wordt LabVantage gebruikt als LIMS om de monsterstroom te volgen. Dit is opgenomen in voorschrift LAB046 versie 4.

Wanneer in ISI aangeleverde monsters niet aan wettelijke bepalingen voldoen worden de analyseresultaten van deze monsters alsnog in

ISI verwerkt om het interventietraject te kunnen afronden.

Alle hieronder genoemde stappen, inboeken, alloceren, invoeren, accorderen en maatregelvoorstel wordt dan overeenkomstig uitgevoerd.

Voor alle monsters die voldoen aan wettelijke voorschriften is er in het inboekscherm een taak toegevoegd die heet "conform analysemonsteronderzoek", hierdoor krijgt het monster de status conform in ISI

3.1 Het monster

3.1.1 Ontvangst van het monster

Een verandering in de microbiologische toestand van een genomen monster moet zoveel mogelijk worden voorkomen, door gebruik te maken van deugdelijke vervoer- en

titel	Monsteronderzoek Microbiologie m.b.t. ISI			
code	MIC040	versie 4	ingangsdatum 23-10-2018	pag. 2 van 5

opslagomstandigheden. Ter controle van deze deugdelijkheid wordt o.a. gebruik gemaakt van een temperatuurcontrolesysteem.

Monsters bestemd voor microbiologisch onderzoek worden overgedragen zoals beschreven in het voorschrift voor de monsterneming (deze monsters zijn verzegeld en voorzien van een uniek identificatienummer en een streepjescode).

De behandeling van monsters voor microbiologisch onderzoek afkomstig van of naar aanleiding van een klacht, een voedselvergiftiging of een infectie vindt plaats volgens de daarvoor bestemde voorschriften.

3.1.2 *Hoeveelheid monster*

Het verdient de voorkeur dat de hoeveelheid monster, waaruit het analysemonster voor de microbiologische analyse wordt genomen, minimaal 100 gram bedraagt. Voor sommige projecten is het nodig om andere hoeveelheden te bemonsteren, dit wordt dan vermeld in betreffend project en gecommuniceerd naar de buitendienst.

3.1.3 *Controle van de monsters*

Alle gegevens die nodig zijn voor het uitvoeren van het monsteronderzoek zijn door de controleur in ISI vermeld. De controleur geeft aan of monsteronderzoek op de THT- of TGT-datum dient plaats te vinden.

Bij binnenkomst van monsters wordt door de betrokken medewerker gecontroleerd of de gegevens van de monsters overeenstemmen met hetgeen in ISI vermeld staat. Nagegaan wordt of de controleur een extra onderzoek wenst buiten het standaardpakket en of het juiste standaardpakket is toegewezen.

Monsters worden niet in behandeling genomen indien:

- niet juist (steriel) verpakt
- lekkage of kapotte verpakking
- niet geconditioneerd vervoerd zijn
- niet voorzien van een registratienummer
- niet verzegeld zijn of waarvan het zegel verbroken is
- de hoeveelheid niet toereikend is
- de bewaartermijn overschreden is
- incorrecte invoer

Geringe afwijkingen kunnen in overleg met de monsternemer worden opgelost. Afwijkingen met betrekking tot de monsterneming worden vastgelegd en teruggekoppeld naar betreffende monsternemer en naar zijn/haar teamleider.

3.1.4 *Doorlooptijd monsteronderzoek*

Monsters van klachten, voedselvergiftiging of -infectie hebben altijd prioriteit. In het algemeen worden monsters zo spoedig mogelijk na aanvoer in onderzoek genomen.

titel	Monsteronderzoek Microbiologie m.b.t. ISI			
code	MIC040	versie 4	ingangsdatum 23-10-2018	pag. 3 van 5

3.2 Onderzoeksplan en toe te passen methoden

3.2.1 Vaststelling van het analysepakket

Na het invoeren van de monstergegevens door de controleur wordt het standaardpakket door ISI aan het monster toegewezen. Dit standaardpakket staat in de betreffende projectbeschrijving aangegeven.

Een daartoe bevoegde medewerker kan wijzigingen in dit standaardpakket aanbrengen rekening houdend met dit standaardpakket zoals vastgelegd in de betreffende projectbeschrijving, de declaraties op de verpakking, de door de controleur ingevoerde opmerkingen in ISI en met de beschikbaarheid van de benodigde voorschriften.

Indien wijzigingen worden aangebracht of als analyses geannuleerd worden dient men dit met reden op te geven in ISI.

Naast monsters met het vastgestelde standaardpakket, wordt ook onderzoek verricht aan monsters met een monsterspecifiek onderzoeksplan, bijvoorbeeld bij monsters van een klacht, voedselvergiftiging of -infectie.

3.2.2 Toe te passen analysemethoden

Bij het microbiologisch onderzoek komen slechts geautoriseerde analysevoorschriften in aanmerking. Een overzicht van geautoriseerde methoden is beschikbaar via de werkwijzer op intranet. Waarnemingen, gegevens en andere informatie die van belang zijn bij het onderzoek, dienen zodanig te worden vastgelegd, dat eventuele fouten traceerbaar zijn.

3.3 Uitvoering van de microbiologische analyse

3.3.1 Telling en registratie van de resultaten

Na het invoeren van de tellingen in het LIMS worden de resultaten automatisch berekend zoals beschreven in MIC043. In dit voorschrift staat beschreven hoe de berekening van het kiemgetal tot stand komt.

3.3.2 Identificatie/bevestiging

Het vaststellen welke platen en buizen voor identificatie in aanmerking komen, staat in MIC043 vermeld. Bij ophopingen gaat de registratie van de identificatie in eerste instantie via Labsys en LIMS.

Pas als de identificatie afgerond is worden de resultaten van tellingen en ophopingen ingevoerd in ISI. Conforme monsters worden als conform ingeboekt. Monsters met niet-conforme resultaten worden als "afwijkend" ingeboekt. Daarbij worden de conforme onderzoeken geannuleerd met als opmerking "conform" en die niet-conforme analyses regulier ingeboekt.

Bewaring van bebroede cultuurplaten en buizen vindt plaats in een daarvoor bestemde koelkast. De uitvoering van de identificatie geschiedt volgens de betreffende methodevoorschriften. Alle identificatie stappen worden onuitwisbaar vastgelegd, waarbij de voorgeschreven controles worden meegenomen. Ook worden van alle media en reagentia die gebruikt worden de relevante gegevens geregistreerd.

titel	Monsteronderzoek Microbiologie m.b.t. ISI			
code	MIC040	versie 4	ingangsdatum 23-10-2018	pag. 4 van 5

Naast de reinstrijkstap(pen) zoals beschreven in het betreffende voorschrift, is het altijd toegestaan een extra afenting op het specifieke (electieve) medium te maken ter ondersteuning. Registratie van de niet-conforme uitslag van de identificatie vindt plaats in ISI.

3.3.3 Registratie gegevens

De verrichtingen en waarnemingen die bij het uitvoeren van een onderzoeksmethode worden gedaan, worden vastgelegd zoals in de methode wordt aangegeven.

Deze standaardregistraties zijn:

- datum start onderzoek en namen van alle analisten die betrokken zijn bij betreffend onderzoek.
- alle ruwe data in een informatiesysteem of op formulieren
- de controle op het correct functioneren van de te gebruiken apparatuur
- beoordeling resultaten door de uitvoerende (senior-)analist
- vastleggen van afwijkingen en bijzonderheden m.b.t. de resultaten
- accorderen/ vrijgeven resultaten door de teamleider of een daartoe bevoegde senior analist.

Wanneer zich situaties voordoen bij het reguliere monsteronderzoek waarin de standaardregistraties niet voorzien, dan worden aanvullende opmerkingen vastgelegd.

Wanneer het monsteronderzoek niet aan de gestelde criteria voldoet wordt dit door de analist/senior analist geregistreerd op een CAFT-formulier. De teamleider of senioranalist keurt de hierop voorgestelde actie al dan niet goed. Alle afwijkingen van de procedures indien relevant dienen vastgelegd te worden in ISI, als opmerking bij het betreffende monster of resultaat van een niet conform monster.

3.3.4 Accorderen

Accorderen van een monster na beoordeling in ISI vindt plaats door de daartoe bevoegde medewerker of teamleider. Indien tot een maatregelvoorstel wordt besloten, wordt dit ten behoeve van de betreffende controleur in ISI vastgelegd.

4 Arbo, milieu en veiligheid

Zie LAB040, deze procedure beschrijft veiligheidsinstructies voor de laboratoria die er op gericht zijn de medewerkers een zo goed mogelijke bescherming te bieden van hun veiligheid, gezondheid en welzijn tijdens hun werkzaamheden.

titel	Monsteronderzoek Microbiologie m.b.t. ISI			
code	MIC040	versie 4	ingangsdatum 23-10-2018	pag. 5 van 5

5 Divers

5.1 Verantwoordelijkheden

Het monsteronderzoek op het laboratorium mag alleen plaatsvinden door daartoe bevoegde personen, dit valt onder de verantwoordelijkheid van de teamleider (zie LP01).

5.1.1 Teamleider

- Het weigeren van monsters indien ze niet voldoen aan de eisen
- Beoordelen acties bij afwijkingen of onbeheerste kwaliteit
- ISI status "geaccordeerd" toekennen
- Resultaten met ISI status "geaccordeerd" vrijgeven voor correctie
- Maatregelvoorstellen

5.1.2 Senioranalist

- Het weigeren van monsters indien ze niet voldoen aan de eisen
- ontvangst, identificatie, en de invoer gegevens van de monsters
- Invoeren analyseresultaten in ISI
- Controle van invoer
- Eindcontrole resultaten
- ISI status "geaccordeerd" toekennen, indien bevoegd door teamleider
- Resultaten met ISI status "geaccordeerd" vrijgeven voor correctie
- Beoordelen acties bij afwijkingen of onbeheerste kwaliteit
- Retourneren

5.1.3 Analisten/medewerkers

- Het weigeren van monsters indien ze niet voldoen aan de eisen
- ontvangst, identificatie, en de invoer gegevens van de monsters
- Invoeren analyseresultaten in ISI
- Controle van invoer
- Eindcontrole resultaten
- Retourneren

5.2 Referenties

LAB040	Veiligheid laboratoria
LAB043	afvoer van afval
LAB044	monsteropslag en -bewaring
MIC043	Berekening en rapportage van kiemgetallen
LP01	Organisatiebeschrijving Laboratoria NVWA
LP04	Monsteronderzoek
LP05	Kwaliteitsborging in de laboratoria NVWA
NEN-EN-ISO/IEC 17025:2005: Algemene eisen voor de competentie van beproevings- en kalibratielaboratoria	

titel	Monsteronderzoek van de laboratoria C&V met uitzondering van het laboratorium PRV-FME			
code	LP04	versie 03	25-06-2015	pag. 1 van 6

versie	datum	toelichting
03	Maart 2015	Aanpassingen inrichting besluit OB2012, toevoeging laboratoria PRV.

1 Onderwerp

Deze procedure beschrijft het monsteronderzoek binnen de laboratoria van de divisie C&V: binnenkomst monster; identificatie monster; in behandeling nemen monster; bewaren monster; vaststellen monsteronderzoek; uitvoeren monsteronderzoek; kwaliteitscontroles; registratie; afvoeren van de monsters en afval, van monsters die ter onderzoek worden aangeboden.

Het betreft monsters voor microbiologisch, chemisch, moleculair biologisch, fysisch-mechanisch en elektrotechnisch onderzoek. Het onderzoek vindt plaats in monsters genomen in het kader van het Nationaal Plan, survey- en monitoringsprogramma's en in monsters genomen met als doel vast te stellen of de wettelijke regels worden nageleefd, zoals klachtenmonsters, (her)inspectiemonsters.

Dit document beschrijft niet: de monsternamen; het monstertransport; de overdracht van de monsters en de rapportage van analyseresultaten.

2 Begrippen

2.1 Monster

Een hoeveelheid of een aantal eenheden van een bepaalde waar genomen ten behoeve van onderzoek door de Nederlandse Voedsel en Waren- Autoriteit.

2.2 Ruwe data

Alle (meet)gegevens, zowel digitaal als op papier, van het uitgevoerde onderzoek of de uitgevoerde onderzoeken die betrekking hebben op het monster.

3 Werkwijze

3.1 Binnenkomst monster

Monsters worden onder geconditioneerde omstandigheden (diepvries, gekoeld of op kamertemperatuur) getransporteerd naar locaties van de Laboratoria C&V en op de daarvoor bestemde plaats opgeslagen. De monsters zijn daarmee overgedragen aan de laboratoria.

3.2 Identificatie monster

Het laboratorium controleert of het monster is verzegeld en de identiteit van het monster ondubbelzinnig is vast te stellen. Indien een ernstige afwijking (bijvoorbeeld identificatie

titel	Monsteronderzoek van de laboratoria C&V met uitzondering van het laboratorium PRV-FME			
code	LP04	versie 03	25-06-2015	pag. 2 van 6

van het monster niet sluitend; monster(s) niet verzegeld; monsters niet geconditioneerd vervoerd), wordt het monster niet in bewerking genomen. Geringe afwijkingen kunnen in overleg met de monsternemer worden opgelost. Afwijkingen met betrekking tot de monsterneming en verzending worden vastgelegd en teruggekoppeld. De monstergegevens worden gecontroleerd in/of vastgelegd in het daarvoor bestemde informatiesysteem. Tevens is/wordt het monster voorzien van een uniek monsternummer voor toepassing binnen het laboratorium.

3.3 Overdracht monsters voor externen

Monsters die niet onderzocht worden binnen de laboratoria C&V worden behandeld volgens LAB048 Uitbesteding van chemisch monsteronderzoek aan externe labs. Voor de monsters bestemd voor het RIKILT wordt de overdracht beschreven in MVB044.

3.4 In behandeling nemen monster

Het laboratorium zorgt dat het monster in behandeling wordt genomen nadat de voorgeschreven controles zijn uitgevoerd. Deze controles staan beschreven in: MIC040 Monsteronderzoek microbiologie m.b.t. ISI; CHE040 Chemisch monsteronderzoek van begin tot eind m.b.v. ISI registratie; PRV040 Monsterbehandeling door het laboratorium non-food productveiligheid; LAB046 Monsteronderzoek van begin tot eind met behulp van LabVantage.

3.5 Contra-monster

Indien nodig wordt een deelmonster voor contra-expertise genomen (zie LAB041 Procedure bij contra-expertise of herkeuring en MON01 Monsterneming, bewaren, transport en overdracht).

3.6 Bewaren monster

Het laboratorium draagt zorg voor een juiste wijze van bewaren van het monster, totdat het onderzoek plaatsvindt. Zie hiervoor: LAB044 Monsteropslag en -bewaring.

3.7 Vaststellen monsteronderzoek

Het monsteronderzoek is bepaald door de afdeling TO van de divers divisies en is opgenomen in een projectprotocol. De monsternemer heeft aangegeven voor welke project een monster genomen is. Naast monsters met een vastgesteld onderzoekpakket, wordt ook onderzoek verricht aan monsters met een monsterspecifiek onderzoeksplan, bijvoorbeeld monsters van een klacht, voedselvergiftiging of -infectie. Een daartoe bevoegde medewerker kan wijzigingen in het standaardpakket aanbrengen rekening houdend met de betreffende projectbeschrijving, de declaraties op de verpakking, de door de inspecteur toegevoegde opmerkingen, op basis van anamnese bij klachten, voedselvergiftiging of -infectie en de beschikbaarheid van de benodigde voorschriften.

titel	Monsteronderzoek van de laboratoria C&V met uitzondering van het laboratorium PRV-FME			
code	LP04	versie 03	25-06-2015	pag. 3 van 6

3.8 Uitvoeren monsteronderzoek

De medewerker zorgt voor een ondubbelzinnige identiteit en herleidbaarheid van onderzoeksmonsters. De monsters worden onderzocht met behulp van gevalideerde methoden, LP03 Valideren van onderzoeksmethoden. Een overzicht van geautoriseerde methoden is beschikbaar via de werkwijzer op intranet .

Na het uitvoeren van het monsteronderzoek zorgt de medewerker van het laboratorium voor het bewaren van monsters en verpakkingen volgens voorschrift LAB044 Monsteropslag en -bewaring.

3.9 Uitvoeren kwaliteitscontroles

De medewerker van het laboratorium die het onderzoek uitvoert, is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de juiste kwaliteitscontroles. De algemene controles staan beschreven in LP05, kwaliteitsborging in de laboratoria C&V. In onderliggende voorschriften worden de specifieke kwaliteitscontroles beschreven.

3.10 Registratie resultaten

Een waarneming wordt direct vastgelegd of in ieder geval voordat het volgende (deel-) onderzoek plaatsvindt.

De medewerker van het laboratorium registreert alle ruwe data en de resultaten van het monsteronderzoek in een informatiesysteem of op formulieren. De teamleider is verantwoordelijk voor het accorderen/vrijgeven van de resultaten van het monsteronderzoek. Afwijkingen en bijzonderheden met betrekking tot de resultaten worden vastgelegd.

3.10.1 Apparatuur

Van de apparatuur die wordt gebruikt voor het laboratoriumonderzoek wordt de voor het onderzoek relevante informatie vastgelegd. Hierbij moet gedacht worden aan gegevens over onderhoud inclusief reparaties; instellingen; ondernomen acties na storingsmeldingen; periodieke controle op de juiste werking. Zie hiervoor ook NVWA05 Beheer en gebruik van apparatuur / uitrusting en LP07 Beheer en gebruik Apparatuur / Uitrusting laboratorium Het vastleggen dient te gebeuren in een logboek (onlosmakelijk verbonden met het apparaat) of een labjournaal bij de analysegegevens.

3.10.2 Geautomatiseerd systeem

Indien gebruik gemaakt wordt van een geautomatiseerd systeem moet dit systeem voldoen aan LAB050 Ingangscontrole en beheer van standaard software en zelf ontwikkelde applicaties (bijvoorbeeld Excel macro's en sjablonen).

3.10.3 Reagentia

Van de gebruikte reagentia moet de zuiverheid, bereidingsdatum, bereider, houdbaarheidsdatum, samenstelling, bewaarcondities, veiligheidsvoorschriften worden

titel	Monsteronderzoek van de laboratoria C&V met uitzondering van het laboratorium PRV-FME			
code	LP04	versie 03	25-06-2015	pag. 4 van 6

vastgelegd, als het van belang is voor het reconstrueren van het eindresultaat. In ieder geval van Standaardstoffen, Media en Referentiemateriaal.

De reagentia moeten op die plaats bewaard worden welke zijn aangegeven in het analysevoorschrift, bewaarcondities van de fabrikant of in beschikbare veiligheidsvoorschriften. Zie hiervoor ook LAB042 Beheer van chemicaliën en verbruiksgoederen. Het beheer van chemicaliën gebeurt met een voorraadbeheersysteem.

3.10.4 Archief

Alle ruwe data moeten bewaard worden (zie LP06 Afhandeling en documentatie).

Formulieren, prints, e.d. worden opgeslagen in het archief.

Van de ruwe data van integratiesystemen worden back-up's gemaakt. Zie hiervoor LAB061 Digitale archivering en back-up van data op stand-alone systemen.

3.11 Afvoeren van de monsters en afval

Het laboratorium is verantwoordelijk voor het op de juiste wijze afvoeren van de monsters en het (toxisch) afval volgens LAB043 Afvoer van afval LVV of LAB045 Afvoer van afval Groningen.

4 Arbo, milieu en veiligheid

Zie LAB040 deze procedure beschrijft veiligheidsinstructies voor de laboratoria die er op gericht zijn de medewerkers een zo goed mogelijke bescherming te bieden van hun veiligheid, gezondheid en welzijn tijdens hun werkzaamheden.

Omdat laboratoriumwerkzaamheden specifieke eisen stellen aan deze arbo-aspecten worden in dit voorschrift nadere veiligheidsinstructies beschreven, voor zover ze al niet elders zijn opgenomen.

5 Divers

5.1 Verantwoordelijkheden

Het monsteronderzoek op het laboratorium mag alleen plaatsvinden door daartoe bevoegde personen, dit valt onder de verantwoordelijkheid van de teamleider (zie LP01 Organisatiebeschrijving Laboratoria van de divisie consument & veiligheid).

5.2 Referenties

- MIC040 Monsteronderzoek microbiologie m.b.t. ISI;
- CHE040 Chemisch monsteronderzoek van begin tot eind m.b.v. ISI registratie
- PRV040 Monsterbehandeling door het laboratorium non-food productveiligheid;
- LAB040 Veiligheid laboratoria
- LAB041 Procedure bij contra-expertise of herkeuring;
- LAB042 Beheer van chemicaliën en verbruiksgoederen;

titel	Monsteronderzoek van de laboratoria C&V met uitzondering van het laboratorium PRV-FME			
code	LP04	versie 03	25-06-2015	pag. 5 van 6

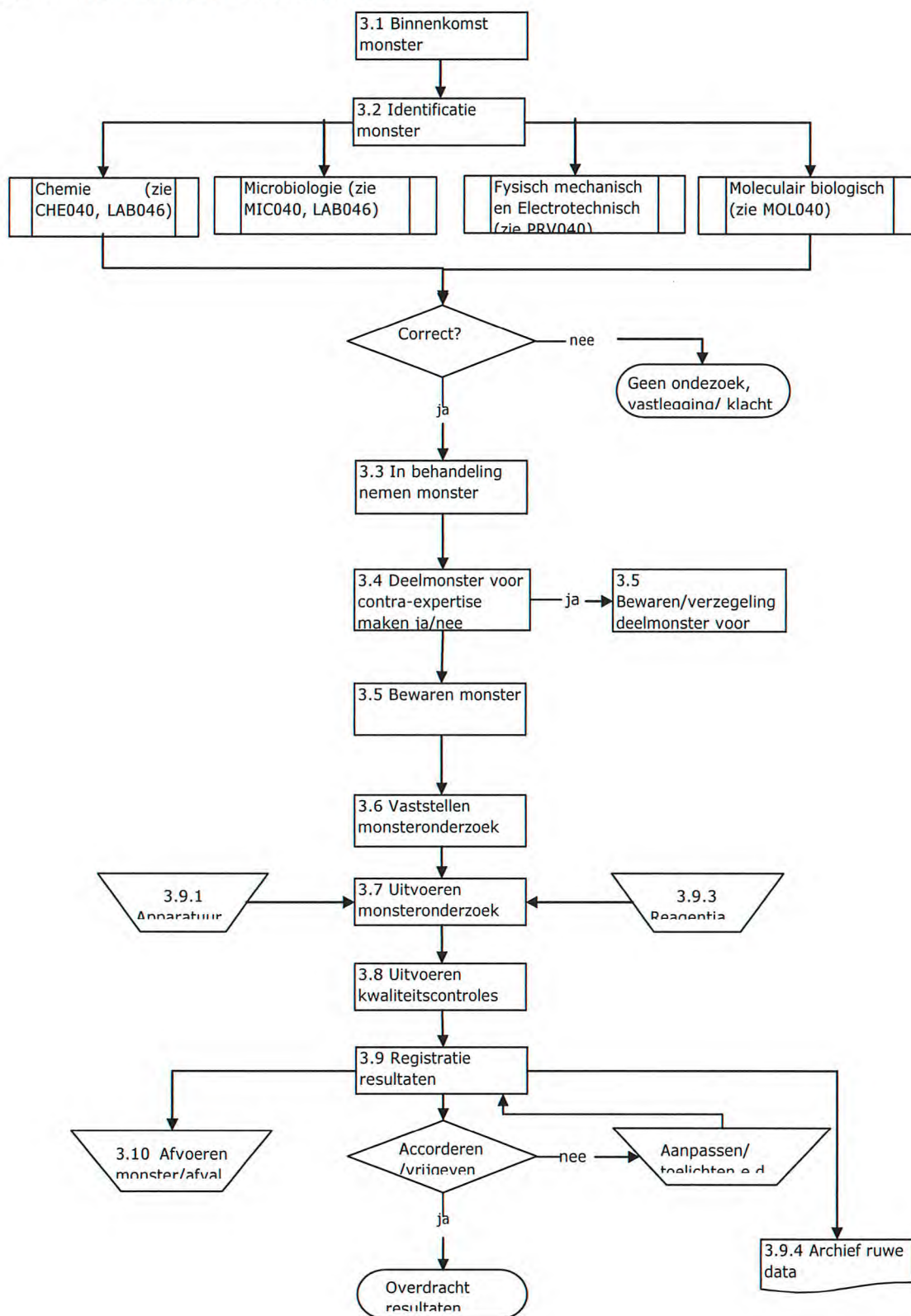
- LAB043 Afvoer van afval LVV
- LAB045 Afvoer van afval Groningen
- LAB044 Monsteropslag en –bewaring;
- LAB046 Monsteronderzoek van begin tot eind met behulp van LIMS registratie;
- LAB050 Ingangscontrole en beheer van standaard software en zelf ontwikkelde applicaties
- LAB061 Digitale archivering en back-up van data op stand-alone systemen;
- MON01 Monsterneming, bewaren, transport en overdracht;
- LP01 Organisatiebeschrijving Laboratoria van de divisie Consument & Veiligheid
- LP05 Kwaliteitsborging in de laboratoria van divisie Consument & Veiligheid exclusief team laboratorium productveiligheid FME
- NVWA05 Beheer en gebruik van apparatuur / uitrusting.

5.3 Bijlagen

Bijlage 1 Stroomschema monsteronderzoek

titel	Monsteronderzoek van de laboratoria C&V met uitzondering van het laboratorium PRV-FME			
code	LP04	versie 03	25-06-2015	pag. 6 van 6

Bijlage 1: Stroomschema Monsteronderzoek

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 1 van 12

versie	datum	toelichting
03	01-07-2013	Revisie en actuele lay-out
04	01-09-2014	Tekstuele aanpassing in 1.1 Toepassingsgebied Tekstuele aanpassing in 5.4 Monstertransport
05	30-05-2017	Aanpassingen i.v.m. nieuwe secundaire monsterzakken. Enkele tekstuele aanpassingen.

1 Onderwerp

De gehele keten van monsterneming, het monstertransport en de overdracht aan het laboratorium dienen zodanig te geschieden dat verlies van bestanddelen en veranderingen van eigenschappen, samenstelling en hoedanigheid of toestand met betrekking tot de te onderzoeken aspecten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Tevens dient deze keten traceerbaar en aantoonbaar te zijn.

1.1 Toepassingsgebied

Deze procedure is van toepassing voor alle onderdelen van de NVWA. In onderliggende, gerelateerde voorschriften MON01-## en/of projectprotocollen worden zo nodig specifieke aanvullingen en/of aanwijzingen gegeven, mits deze niet strijdig zijn met deze procedure.

2 Wettelijke basis

De monsterneming is gebaseerd op Europese en nationale wetgeving. Zo nodig wordt in onderliggende kwaliteitsvoorschriften en/of projectprotocollen verwezen naar specifieke wetgeving.

3 Begrippen

3.1 Monster:

Een representatieve hoeveelheid (gewicht of volume) of een aantal eenheden (numeriek) van een bepaald object genomen ten behoeve van onderzoek.

3.2 Contramonster:

Een tweede monster, identiek aan het eerst genomen monster.

3.3 Primaire verpakking:

Een monster wordt verpakt in een primaire verpakking (bijvoorbeeld een plastic zakje, een glazen potje, etc.) waardoor de inhoud niet verandert en/of wordt aangetast. Ingeval het monster al verpakt wordt aangeboden kan de primaire verpakking achterwege blijven, mits deze oorspronkelijke primaire verpakking voldoende waarborg biedt tegen verandering van het monster en er geen opschriften of aanduidingen verloren gaan.

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 2 van 12

3.4 Waarmerken:

Het uniek identificeren van het monster.

3.5 Secundaire verpakking (verzegelen):

Het waarborgen dat een eenmaal genomen monster niet voor andere doeleinden en/of door derden kan worden her- en/of gebruikt, zonder beschadiging van de verpakking.

Hiervoor is een plastic omzak (secundaire verpakking) beschikbaar met een unieke verzegeling.

4 Benodigdheden

- verpakkingsmateriaal en hulpmiddelen
- Secundaire verpakking met verzegeling
- registratiesysteem (monsters worden op meerdere manieren in diverse systemen geregistreerd)
- koelapparatuur met temperatuurregistratie (indien van toepassing)
- monstertransportmiddel

5 Werkwijze

5.1 Algemeen

Maak je bekend aan de verantwoordelijke persoon of diens plaatsvervanger en legitimeer je indien nodig. Indien dit niet mogelijk is, wordt achteraf contact opgenomen, of bij afwijkingen.

Deel zorgvuldig het doel van de komst mede en, indien nodig, de werkwijze van de NVWA. Verifieer de locatie- of bedrijfsgegevens.

De medewerkers dienen persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken en/of de veiligheidsaanwijzingen van het bedrijf in acht te nemen ter preventie van gezondheidsrisico's en/of beschadiging van producten.

5.2 Monsterneming

Afhankelijk van de uit te voeren wettelijke taken, in het kader van toezicht, monitoring- en surveyonderzoeken kan het is het noodzakelijk zijn dat worden er monsters genomen.

Afhankelijk van het object of onderzoek kunnen aanvullende voorschriften of projectprotocollen zijn worden opgesteld over de monsterneming.

5.2.1 Voorbereiden

Zorg ervoor dat voldoende verpakkingsmateriaal en hulpmiddelen beschikbaar zijn om op adequate wijze de voor de betreffende dag geplande monsternemingen uit te kunnen voeren. Het verpakkingsmateriaal en hulpmiddelen worden door de dienst verstrekt.

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 3 van 12

5.2.2 Nemen monster

Bepaal of op de inspectielocatie een contramonster moet worden genomen of dat het laboratorium zorg draagt voor het contramonster (zie bijlage 1).

Neem een representatief monster van het gehele object of een deel van het object dat voor nader onderzoek in aanmerking komt.

5.2.3 Verpakken (primaire verpakking)

Verpak een onverpakt monster in een primaire monsterverpakking.

Indien een primaire verpakking om praktische redenen onmogelijk is, moet ten minste worden voldaan aan de eis dat de eigenschappen van het monster niet veranderen en/of worden aangetast.

5.2.4 Waarmerken

Het monster wordt met een unieke code op de secundaire monsterzak geïdentificeerd, waardoor monsterverwisseling wordt uitgesloten en het monster traceerbaar is tijdens het gehele proces. Elk (deel) monster van de primaire verpakking moet worden voorzien van een waarmerk (sticker) met hetzelfde nummer als op de secundaire verpakking.

5.2.5 Verzegelen (secundaire verpakking)

Er kan gebruik gemaakt worden van drie typen monsterzakken, namelijk:

- Monsterzak type 1: [Zie bijlage 3 voor afbeelding]
Doorschijnend met een uniek gedrukt nummer. Het gedrukte nummer op de verpakkingen is ook duurzaam in de sealrand verwerkt (water-en oplosmiddelbestendig);
 - Monsterzak type 2: [Zie bijlage 4 voor afbeelding]
UV- en zonlicht ondoorlatend met een uniek nummer. Het gedrukte nummer op de verpakkingen is ook duurzaam in de sealrand verwerkt (water-en oplosmiddelbestendig) (specifiek monstername onder andere mycotoxine-onderzoek);
 - Monsterzak type 3: [Zie bijlage 5 en 6 voor afbeelding van voor- en achterzijde]
Doorschijnend met duurzame nummerstickers die niet onherkenbaar verwijderbaar zijn indien gebruikt.
 - Geschikt voor onder andere monstername Nationaal Plan Residuen en monsters met bestemming Divisie Landbouw & Natuur (L&N) afdeling Nationaal Referentie Centrum (NRC)
 - Geschikt voor onder andere de afdeling Horeca voor monsters bij de Horecateams.
- De secundaire monsterzakken hebben een uniek nummer. Dit houdt automatisch in dat er slechts 1 monster in kan worden gedaan. Dit geldt voor type 1 en 2.
- Uitzondering zijn de type 3 secundaire monsterzakken. Op type 3 zitten meerdere stickers die kunnen worden gebruikt voor(meerdere) (deel)monsters die bij elkaar in dezelfde secundaire monsterzak kunnen.

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 4 van 12

Doe het verpakte monster in een plastic omzak en verzegel deze secundaire monsterzak zodanig dat het openen van de secundaire monsterzak zonder beschadiging van het verpakkingsmateriaal of van de verzegeling onmogelijk is.

De standaard secundaire (monster)verpakkingen zijn binnen de gehele NVWA verplicht tenzij het monster niet past in het aangeboden assortiment van secundaire verpakkingen. De reden van het gebruik van deze verpakking is de uniformiteit waarbij tevens de herleidbaarheid en identificatie van het monster is gewaarborgd.

Als een secundaire verpakking om praktische redenen onmogelijk is, moet ten minste worden voldaan aan de eis dat het monster niet voor andere doeleinden en/of door derden kan worden her- en/of gebruikt en dat de identificatie van het monster gewaarborgd blijft.

5.2.6 Registreren

Opmerking

Omdat de introductie van de verschillende ICT-systemen nog niet synchroon loopt is het noodzakelijk om de huidige ISI-monsterstickers te gebruiken wanneer monsterregistratie middels ISI loopt. Deze stickers dienen alleen op de primaire verpakking geplakt te worden, dus niet op de secundaire verpakking. Het nummer van de secundaire monsterzak moet genoteerd worden bij het invoeren van het monster in ISI.

Verzamel alle relevante gegevens over het monster.

Geef aan voor welk laboratorium het monster bestemd is. Bij het schrijven op de secundaire monsterzak moet alle gevraagde informatie met een permanent marker worden ingevuld.

Registreer de monstergegevens tijdens of, wanneer dit onmogelijk is, zo snel mogelijk na de monsterneming, echter alvorens het monster te versturen naar het laboratorium, in het daarvoor bestemde registratiesysteem.

5.2.7 Vergoeden kosten

Indien een vergoeding van het monster wettelijk is geregeld, dient deze vergoeding te worden aangeboden.

5.3 Bewaren monster

Indien het verzegelde monster niet direct na de monsterneming wordt getransporteerd, dient het monster op een verantwoorde wijze te worden bewaard:

5.3.1 Bewaarcondities

Indien temperatuur of licht van invloed zijn op de gesteldheid van het monster dient hiermee rekening te worden gehouden door het monster onder geconditioneerde omstandigheden te bewaren. In het algemeen worden monsters die bij omgevingstemperatuur bederfelijk zijn gekoeld bewaard. Als extra eisen worden gesteld aan de bewaarcondities van de monsters, worden deze eisen in aanvullende documenten vermeld.

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 5 van 12

5.3.2 Bewaartijd

Afhankelijk van het type onderzoek of project geldt voor het monster een maximale bewaartijd vanaf het moment van monsterneming tot het moment dat het monster in onderzoek wordt genomen.

5.4 Monstertransport

Het monstertransport wordt rechtstreeks van de inspectielocatie naar het laboratorium worden getransporteerd, maar het transport kan ook indirect verlopen via NVWA locaties en het landelijke netwerk monstertransport.

Het monstertransport van de NVWA wordt uitgevoerd met behulp van monstertransportmiddelen die zijn gestationeerd bij de NVWA in Wageningen. De coördinatie van het de reguliere transportdienst monstertransport valt onder verantwoordelijkheid van de divisie KCDV afdeling FMH. De transportmiddelen volgen vaste routes en zijn op de vaste tijden op afgesproken plaatsen. Zie ook de pagina [Monstertransport NVWA](#).

Als de temperatuur van de monsters van belang is voor het onderzoek, moet deze temperatuur tijdens het transport worden gehandhaafd en geregistreerd.

5.5 Monsteroverdracht

De monsters worden overgedragen aan de laboratoriummedewerker of gedeponeerd op de daartoe bestemde NVWA locatie. Daarmee heeft de overdracht naar het laboratorium plaatsgevonden.

Indien het monster niet door het laboratorium wordt geaccepteerd, wordt dit via de lijn aan de monsternemer terug gerapporteerd. ~~de medewerker die het monster heeft genomen hiervan op de hoogte gesteld.~~

6 Registratie en archivering

6.1 Registratie

Registratiesysteem (ISI of monsterbegeleidingsformulier)

6.2 Archivering

nvt

7 Interventie

nvt

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 6 van 12

8 Arbo, milieu en veiligheid

nvt

9 Divers

9.1 Verantwoordelijkheden

De NVWA-medewerker die het monster neemt (of laat nemen) is verantwoordelijk voor:

- de monsterneming en eventuele lokale monsterbewaring en -transport .
- de monsteroverdracht op de NVWA monsterafgiftelocatie door het in de daarvoor bestemde koeling/diepvries te plaatsen.

De divisie KCDV, Afdeling facilitair management en huisvesting (FMH) is verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van de juiste middelen voor het nemen en bewaren van de monsters en voor het monstertransport.

De transporteur van de monsters is verantwoordelijk voor een correct monstertransport en het beschikbaar stellen van de relevante transportcondities.

Bij preventieve en corrigerende acties nemen de betreffende verantwoordelijken direct contact met elkaar op om het proces te verbeteren.

9.2 Bijlagen

Bijlage 1	Contramonster
Bijlage 2	Anonieme monsterneming en Klachtmonster
Bijlage 3	Monsterzak type 1
Bijlage 4	Monsterzak type 2
Bijlage 5	Monsterzak type 3 (voorzijde)
Bijlage 6	Monsterzak type 3 (achterzijde)

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 7 van 12

Bijlage 1 Contramonster

Bij het nemen van monsters ten behoeve van onderzoek wordt, indien relevant, de verantwoordelijke (rechts)persoon gewezen op de mogelijkheid van tegen-expertise. Dit recht op tegen-expertise is alleen van toepassing op monsteronderzoek in het kader van **handhaving-toezicht**. Bij (anonieme) monsterneming in het kader van een monitoring **door de inspecteur** is het recht op tegen-expertise niet van toepassing.

Het besluit van de bevoegde persoon (door het bedrijf aangewezen verantwoordelijk persoon) voor het wel/geen gebruik maken van een contramonster wordt vastgelegd in het registratiesysteem.

1 Contramonster op de inspectielocatie

Indien het aanbod van de mogelijkheid tot een contramonster wordt geaccepteerd, neemt de NVWA-medewerker een tweede monster, soortgelijk aan het eerste monster, conform het van toepassing zijnde voorschrift voor monsterneming (in ISI registreren met code S).

Overhandig het verzegelde contramonster aan de bevoegde persoon en registreer de naam van de bevoegde persoon in het registratiesysteem.

2 Contramonster beschikbaar via het laboratorium *(geldt niet voor alle type monsters)*

Indien het direct overhandigen van een contramonster op de inspectielocatie (praktisch) onmogelijk is, dient het laboratorium een deelmonster (=contramonster) beschikbaar te stellen voor de mogelijkheid van tegen-expertise (in ISI registreren met code D).

Neem een monster conform het van toepassing zijnde voorschrift voor monsterneming. Indien dat nodig is, wordt hiervoor een groter monster genomen dan gebruikelijk. Maak voor het laboratorium duidelijk dat een deelmonster moet worden bewaard.

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 8 van 12

Bijlage 2 Anonieme monsterneming en klachtmonster

Anonieme monsterneming

In tegenstelling tot de reguliere monsterneming zal de NVWA-medewerker zich bij de monsterneming in het kader van "anonieme monsterneming voor monitoring" niet als medewerker van de NVWA bekend maken.

Het te bemonsteren product wordt als een "normale klant" bij de verkoper gekocht en er wordt geen contramonster aangeboden.

Buiten de monsternemingslocatie wordt het monster conform deze procedure verpakt, gewaarmerkt, geregistreerd, verzegeld, bewaard, getransporteerd en overgedragen voor onderzoek.

Klachtmonster

Bij monsterneming van klachtenmonsters en monsterneming naar aanleiding van een klacht dienen zaken vastgelegd te worden conform ALG05-WV001, Handboek Incident en Crisisbeheersing "Alert en Slagvaardig", waarin aanname en afhandeling van consumentklachten zijn opgenomen.

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 9 van 12

Bijlage 3 Monsterzak Type 1

Verkrijgbare maten:

- 207x300mm (A4)
- 297x420mm (A3)
- 413x600mm (A2)
- 593x780mm (vuilniszak)
- 693x755+90mm (vuilniszak met bodem)

Type 1:
Doorschijnend met een uniek gedrukt nummer.

 32060649

Datum:

Afzender: ☐ NVWA
☐ anders, nl.....

Naam Monsternemer:

Transport door: ☐ NVWA-koerier
☐ IPKD
☐ Anders: koerier, nl.....

Vervoeren naar: ☐ NVWA Laboratorium VV
☐ NVWA Laboratorium NRC
☐ NVWA Laboratorium PV Groningen
☐ NVWA Laboratorium PV Zwijndrecht
☐ RIKILT
☐ CVI Lelystad
☐ Overige, nl.....

www.stakapack.nl Artikelnummer: 420212

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 10 van 12

Bijlage 4 Monsterzak Type 2

Verkrijgbare maten:

- 353X540mm
- 690X780mm

Type 2:
UV en zonlicht ondoorlatend met
een uniek gedrukt nummer.

 31489259

Datum:

Afzender: ☐ NVWA
☐ anders, nl. _____

Naam Monsternemer: _____

Transport door: ☐ NVWA-koerier
☐ IPKO
☐ Andere koerier, nl. _____

Vervoeren naar: ☐ NVWA Laboratorium VV
☐ NVWA Laboratorium NRC
☐ NVWA Laboratorium PV Groningen
☐ NVWA Laboratorium PV Zwijndrecht
☐ RIKILT
☐ CVI Lelystad
☐ Overige, nl. _____

www.daklapack.nl Artikelnummer: 420718

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 11 van 12

Bijlage 5 Monsterzak Type 3

Verkrijgbare maten:

- 148x210mm (A5)
- 207x300mm (A4)
- 297x420mm (A3)
- 413x600mm (A2)

Monsterzak Type 3 (voorzijde)

Type 3 (voorzijde):
Doorschijnend met nummerstickers.

Datum: [][][][][][][][]

Afzender: ☐ NVWA
☐ anders, nl.....

Naam Monsternemer:

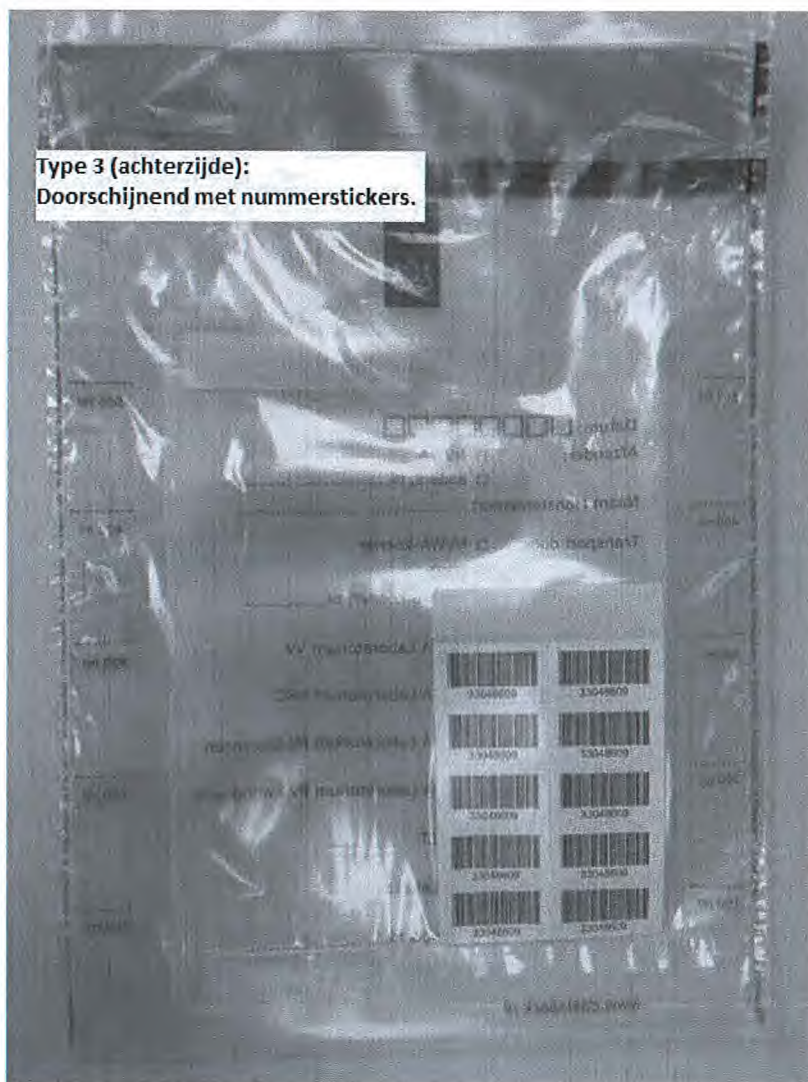
Transport door: ☐ NVWA-koerier
☐ IPKO
☐ Andere koerier, nl.....

Vervoeren naar: ☐ NVWA Laboratorium VV
☐ NVWA Laboratorium NRC
☐ NVWA Laboratorium PV Groningen
☐ NVWA Laboratorium PV Zwijndrecht
☐ RIKILT
☐ CVI Lelystad
☐ Overige, nl.....

www.dakapack.nl

titel	Monsterneming, bewaren, transport en overdracht			
code	MON01	versie 05	ingangsdatum 06-06-2017	pag. 12 van 12

Monsterzak Type 3 (achterzijde)

titel	Monsteronderzoek van begin tot eind met behulp van LabVantage		
code	LAB046	versie 04	ingangsdatum 01-06-2018 pag. 1 van 3

Versie	Goedkeuring datum	Wijzigingen ten opzichte van eerdere versie
04	Juni 2018	Nieuwe werkwijze ingevoerd door de teams micro en chemie.
03	Januari 2015	Nieuwe software en aanpassing scope. Door de hoeveelheid wijzigingen en verschuivingen in de tekst zijn de wijzigingen niet voorzien van een streep in de kantlijn.

1 Onderwerp

Dit voorschrift beschrijft het chemisch en microbiologisch monsteronderzoeksproces ondersteund door LabVantage. En is aanvullend op LP04 Monsteronderzoek.

Het doel van dit voorschrift is:

- Zorgen voor een ondubbelzinnige herkomst, identiteit en herleidbaarheid van onderzoeksmonsters.
- Zorgen dat de totstandkoming van de resultaten van het monsteronderzoek is te reconstrueren.

De monsterneming is beschreven in:

MON01 (Monsterneming, Bewaren, Transport en Overdracht).

MON01-01 (Monsterneming voor microbiologisch onderzoek)

MON01-02 (Monsterneming Nationaal Plan in de primaire fase)

MON01-03 (Monsterneming Nationaal Plan tijdens de slachtfase)

MON01-06 (Monsterneming in de BIP)

MON01-07 (Monsterneming onderzoeken diervoeders primaire bedrijven)

2 Begrippen

LabVantage: Software tbv Laboratorium monsterregistratie.

3 Werkwijze

Voor elk monster dat op het laboratorium wordt behandeld, wordt een dossier aangelegd. Voor de registratie wordt gebruik gemaakt van LabVantage.

Alle stappen in LabVantage zijn uitgeschreven in handleidingen. Deze zijn beschikbaar in de desbetreffende teams.

3.1 Binnenkomst en Intake monsters

Controleer de monsters op herleidbaarheid en identiteit.

Ieder monster heeft een uniek NVWA-zegelnummer en krijgt een uniek Labvantagenummer.

titel	Monsteronderzoek van begin tot eind met behulp van LabVantage			
code	LAB046	versie 04	ingangsdatum 01-06-2018	pag. 2 van 3

Zorg dat het monstermateriaal te allen tijde aan de hand van het unieke NVWA-zegelnummer en Labvantage nummer te identificeren en te herleiden is op herkomst en monsteronderzoek. Plak het Labvantage monsteretiket op het monster en doe de Intake taak in LabVantage.

3.2 Controle en Receive

Controleer in Labvantage de aangekoppelde onderzoeksmethoden. Voeg, indien nodig, handmatig methoden toe.

Voer daartoe de Receive taak in Labvantage uit.

3.3 Overdracht monsters externen

NP- RIKILT monsters: Draai de lijst 'RIKILT overdrachtsformulier' uit.

Controleer aan de hand van deze lijst de over te dragen monsters voor het RIKILT.

Overige monsters Externen, zie LAB048: Uitbesteding van chemisch monsteronderzoek aan externe labs.

3.4 In behandeling nemen monsters

Selecteer eventueel met behulp van een online lijst (Reports/Execute reports/online-samples) welke monsters in behandeling genomen worden.

Leg dit vast op een werklijst (AQC/new QC batch/workflow).

Onderzoek de monsters volgens het opgegeven project en de daarvoor geschikte gevalideerde methode. (productcode)

3.5 Invoer resultaten

De resultaten verkregen uit het monsteronderzoek worden in Labvantage vastgelegd.

3.6 Reviewen/Approven

Reviewen gebeurt (soms geautomatiseerd) in Labvantage.

Approve (senior analisten) de monsters via de werklijst (QCB) of via Approve by Sample.

De non conforme monsters worden doorgezet naar de leidinggevenden voor de manager approval.

3.7 Uitslagen genereren

Na het Approven wordt de uitslag gegenereerd (Reportable samples).

Er gaat een PDF met de uitslag naar project folder op een server, die uitgelezen wordt door bevoegde personen.

4 Arbo, milieu en veiligheid

Zie ook de [NVWA intranetpagina over ARBO](#). In dit dossier vind je Arbo-informatie en voorschriften over Arbo.

titel	Monsteronderzoek van begin tot eind met behulp van LabVantage		
code	LAB046	versie 04	ingangsdatum 01-06-2018 pag. 3 van 3

5 Diverse

Niet van toepassing.

titel	Monsterneming ten behoeve van microbiologisch onderzoek, verificatie van processen (richtwaarden) en chemische onderzoek		
code	MON01-01	versie 06	ingangsdatum 02-04-2018 pag. 1 van 6

Versie	datum	toelichting
03	03-12-2014	Nieuwe lay-out en tekstaanpassing
04	01-01-2016	Totale revisie, aanpassing titel
05	11-04-2017	Tekst aanpassing onder 3.6 en 3.10
06	01-04-2018	Tekstuele aanpassing

1 Onderwerp

1.1 Doel

Dit voorschrift beschrijft waarmee rekening dient te worden gehouden bij het nemen van monsters bestemd voor microbiologisch onderzoek.

1.2 Toepassingsgebied

Dit voorschrift is een aanvulling op MON01 "Monsterneming, bewaren, transport en overdracht."

2 Begrippen

2.1 Inspecteurmonsters

Inspecteursmonsters zijn producten die worden bemonsterd naar inzicht van de inspecteur. Dit kan een microbiologische, chemische of organoleptische reden hebben.

2.2 Bronopsporing

De afhandeling van meldingen van voedselvergiftiging in het kader van bronopsporing heeft als doel de verdachte voedselbron te achterhalen en verdere verspreiding van de besmette partij voedsel te voorkomen. Dit houdt in directe opvolging van de melding met monsterneming van **restanten verdacht voedsel** (bacteriële, virale infectie of intoxicatie) of omgevingsmonsters (virale infectie).

2.3 Toezicht bij meldingen

Mogelijk geeft een melding van een vermeende voedselvergiftiging onvoldoende aanknopingspunten voor directe opvolging ten behoeve van brononderzoek (bijvoorbeeld wanneer geen restanten verdacht voedsel beschikbaar zijn). Informatie uit een dergelijke melding kan wel als input dienen voor een reguliere inspectie. Eventuele monsterneming is in dit geval gericht op analyse van hygiëne-indicatoren (richtwaarden) en niet op pathogenen onderzoek.

titel	Monsterneming ten behoeve van microbiologisch onderzoek, verificatie van processen (richtwaarden) en chemische onderzoek			
code	MON01-01	versie 06	ingangsdatum 02-04-2018	pag. 2 van 6

3 Werkwijze

3.1 Voorbereiden

Zorg voor voldoende voorraad steriel monstermateriaal, zoals bestek, monsterzakken, monsterpotjes, verzegelingsmaterialen, e.d.

Zorg voor een gekalibreerde thermometer.

3.2 Registreren

Leg zoveel mogelijk relevante gegevens over het product vast, zoals temperatuur, gegevens van de temperatuurlogger in de koelbox, procesfase waarin bemonsterd. Bij eventuele afwijkingen van de wet- en regelgeving kan met behulp van deze informatie verwijtbaarheid worden aangegeven.

3.3 Vergoeden van bemonstering producten en aangeprikte producten

Indien een vergoeding van het monster wettelijk is geregeld, kan deze vergoeding worden aangeboden.

Voor inspecties in het kader van de Warenwet wordt de vergoeding geregeld in artikel 26, 1e lid; " dat krachtens artikel 5:18 van de Algemene wet bestuursrecht onderzochte zaak, aan de belanghebbende op diens verzoek een vergoeding wordt gegeven ter grootte van het bedrag waarmee haar verkoopwaarde ten gevolge van het onderzoek is verminderd". NB. voor de vergoeding van aangeprikte producten geldt dezelfde wettelijke grondslag als voor het vergoeden van monsters.

3.4 Monsterneming voor microbiologisch onderzoek

Bemonster producten in de oorspronkelijke verpakking.

Gebruik steriele hulpmiddelen indien monsterneming in oorspronkelijke verpakking niet mogelijk is.

Werk zodanig dat besmetting van het monster en van monsternemer wordt voorkomen.

Vermijd het mee bemonsteren van een caisse, lepeltje, stokje e.d.

Registreer, deze informatie, indien dit niet mogelijk is zonder kans op besmetting, zodat het laboratorium hiervan op de hoogte is.

Houd aantoonbaar rekening met het bepalen van een interventie als het monster mogelijke besmet is door deze materialen.

Meet de temperatuur van het product als dit in het projectprotocol is vermeld. Meting van de temperatuur is niet altijd noodzakelijk.

3.5 Temperatuurmeting procesmonster

Bepaal de temperatuur van het monster.

Voorkom besmetting van het monster als volgt:

- Voorverpakt product:

- Meet de temperatuur in het ernaast liggend, soortgelijk product. Kan de

titel	Monsterneming ten behoeve van microbiologisch onderzoek, verificatie van processen (richtwaarden) en chemische onderzoek		
code	MON01-01	versie 06	publicatiedatum 02-04-2018 pag. 3 van 6

temperatuur niet in een soortgelijk product gemeten worden, meet dan de temperatuur van het ernaast liggende product.

- Onverpakt producten:

Meet de temperatuur van het oorspronkelijke product na monsterneming.

3.6 Monsterneming warm product

Koel warme monsters als volgt terug:

Neem het warme monster en verpak het in een steriele monsterzak of, bij vloeibare producten, in een monsterpotje.

Verklein de laagdikte, waardoor de oppervlakte van het monster vergroot en sneller afkoelt.

Koel het monster af tot de bewaar-/transporttemperatuur volgens één van onderstaande werkwijzen:

- leg het monster korte tijd (10 -15 minuten) op ijs (niet rechtstreeks) of;
- maak gebruik van de koelcel (criteria 1- 5°C) van de ondernemer of;
- plaats niet teveel warme monsters per keer in een koelbox.

Dit is er op gericht om te voorkomen dat de temperatuur in de koelbox te snel oploopt en dat de koelbox te hard moet werken waardoor temperatuurschommelingen in de koelbox kunnen ontstaan.

3.7 Monsterneming in het kader van melding voedselvergiftiging

Bemonstering naar aanleiding van meldingen voedselvergiftiging kan tweeledig zijn:

3.7.1 Bronopsporing

Registreer monsters genomen in het kader van bronopsporing als volgt in ISI, onder de relevante projectcode, te worden geregistreerd:

VV: monster(s) van restanten van verdacht voedsel of omgevingsmonsters (veegdoekjes).

3.7.2 Toezicht

Registreer monsters genomen in het kader van toezicht (n.a.v. een melding) als richtwaarden **RW**, aangezien er geen pathogenen onderzoek in wordt uitgevoerd.

3.8 Monsterneming naar aanleiding van overige meldingen

Registreer monsters die genomen worden naar aanleiding van een consumentenmelding, niet zijnde een voedselvergiftiging, als **KL:** klachtmonster(s).

Dit betreft een monster waarbij door de consument een afwijking in is geconstateerd (bijv. vreemd object, afwijkende geur, smaak, etc.). Ook monsters van dezelfde batch als waarover de melding wordt gedaan, dienen als "KL" te worden geregistreerd.

titel	Monsterneming ten behoeve van microbiologisch onderzoek, verificatie van processen (richtwaarden) en chemische onderzoek			
code	MON01-01	versie 06	ingangsdatum 02-04-2018	pag. 4 van 6

3.9 Monsterneming procesmonster of richtwaarden "zelf bereide producten"

Bemonster één of meerdere bereide producten uit de processtappen (afkoelen, bewaren, presenteren) die tijdens een reguliere inspectie zijn beoordeeld en waarbij geen proces gerelateerde afwijkingen zijn vastgesteld behoudens een geringe overtreding.

Zijn meerdere processtappen beoordeeld dan kunnen ook uit meerdere processtappen producten worden bemonsterd.

Registreer de relevante gegevens zoals processtap en relevante hygiëncode.

Neem richtwaarden monsters (tenminste 100 gram) ter verificatie van de beoordeelde processen.

Neem geen richtwaarden monsters indien tijdens de inspectie een (geringe) overtreding is vastgesteld die van invloed kan zijn op de microbiologische status van het product.

NB. Bemonster geen producten voor richtwaarden onderzoek uit de bewaarfase als de bewaartemperatuur ligt tussen 7 °C en 11 °C. Er is hier sprake van een overtreding klasse D (indien niet structureel). Producten die voldoen aan de gestelde voorwaarden die betrekking hebben op ongekoelde presentatie/bewaren mogen wel bemonsterd worden op een temperatuur boven de 7 °C.

3.10 Inspecteurmonsters

3.10.1 Maak duidelijk kenbaar dat de reden van monsterneming inspecteurmonster is.

Stem met het laboratorium de inzichten af en bespreek zo nodig de nodige analyses.

Registreer inspecteurmonsters onder de specifieke gelijknamige projectcode in het digitale registratie systeem .

Neem acties naar aanleiding van inspecteursmonsters conform het interventiebeleid.

3.10.2 Monsterneming "elders verhitte waar" (alleen monitoringsmonsters)

Doel is: Beoordelen van bewaarfase of presentatiefase op basis van elders verhitte producten. Met name van toepassing voor geslagen room, ijs, milkshakes, snacks.

Bemonster één product uit bewaar- en/ of presentatiefase en tevens een tweede product van de originele verpakking of gesloten verpakking, met hetzelfde batchnummer als monster uit bewaar of presentatiefase.

Leg beide monsters vast als inspecteursmonsters in het digitale systeem.

Laat beide monsters onderzoeken op de hygiëne parameters aeroob kiemgetal en Enterobacteriaceae.

Beoordeel aan de hand van de analyseresultaten of de basisvoorwaarden van de bewaar of presentatiefase worden beheerd.

3.11 Chemische monsterneming

Bemonster, voor chemisch onderzoek, softijs, geslagen room.

titel	Monsterneming ten behoeve van microbiologisch onderzoek, verificatie van processen (richtwaarden) en chemische onderzoek		
code	MON01-01	versie 06	ingangsdatum 02-04-2018 pag. 5 van 6

Bied softijs en geslagen room gekoeld (maximaal 7°C) aan, aan het laboratorium.

Onderzoek start zo snel mogelijk.

Uiterlijk moeten binnen 10 dagen de resultaten bekend zijn.

3.12 Transport en bewaring van monsters:

Bewaar monsters gedurende maximaal 24h bij $3 \pm 2^\circ\text{C}$.

Tijdens transport is een temperatuurrange van 1 tot 8 °C toegestaan.

3.12.1 Transporttemperatuur

Met betrekking tot de transporttemperatuur voor de monsters geldt de onderstaande indeling.

	Product	Transporttemperatuur
A	Stabiele producten (kruiden, droge poeders, conserven, e.d.)	Omgevingstemperatuur ($<40^\circ\text{C}$)
B	Bevroren of diepgevroren producten	$< -15^\circ\text{C}$, bij voorkeur $< -18^\circ\text{C}$ of 1°C tot 8°C (onderzoek $<36\text{h}$)
C	Producten die niet stabiel zijn bij omgevingstemperatuur	1°C tot 8°C
D	Schelpdieren	Maximaal de omgevingstemperatuur tijdens de monsterneming. Anders bij 1°C tot 8°C (onderzoek $<36\text{h}$)
E	milt en nier tijdens slachtfase	Terugkoelen naar 1°C tot 8°C

Leg de temperaturen van koeling / vriezer vast met een temperatuurregistratiesysteem.

Meld een temperatuuroverschrijding of alarmmelding bij het laboratorium. Bij voorkeur voordat de monsters in onderzoek worden genomen en overleg over de gevolgen van de melding voor het monsterresultaat.

3.12.2 Bewaarcondities

Bewaar monsters die bestemd zijn voor microbiologisch onderzoek als volgt:

	Product	Bewaartemperatuur
A	Stabiele producten (bijv. kruiden, droge poeders, conserven)	Omgevingstemperatuur ($18^\circ\text{C} - 27^\circ\text{C}$)
B	Bevroren of diepgevroren producten	$< -15^\circ\text{C}$, bij voorkeur $< -18^\circ\text{C}$ of 1°C tot 5°C (onderzoek $<36\text{h}$)
C	Bederfelijke producten	1°C tot 5°C (onderzoek $<36\text{h}$)
D	Zeer bederfelijk waar (vis)	1°C tot 5°C (onderzoek $<24\text{h}$)
E	Schelpdieren	Bij 1°C tot 5°C (onderzoek $<36\text{h}$)

titel	Monsterneming ten behoeve van microbiologisch onderzoek, verificatie van processen (richtwaarden) en chemische onderzoek			
code	MON01-01	versie 06	ingangsdatum 02-04-2018	pag. 6 van 6

		Of maximaal de omgevingstemperatuur tijdens de monsterneming
F	milt en nier tijdens slachtfase	terugkoelen naar 1°C tot 8°C

NB. Er is verschil in transporttemperatuur en bewaartemperatuur. Dit is overeenkomstig de daarvoor geldende internationale richtlijn (ISO 7218).

Leg de temperatuur van de koeling / vriezer vast met een temperatuurregistratiesysteem. Meld een temperatuuroverschrijding of alarmmelding altijd bij het laboratorium. Bij voorkeur voordat de monsters in onderzoek worden genomen.

Bewaar een monster dat bevroren of gekoeld bewaard moet worden, zo snel (<10 minuten) mogelijk na monsterneming in een vriezer of koeling.

3.12.3 Bewaartijd

Start microbiologisch onderzoek binnen 24h na ontvangst op het lab voor zeer bederfelijke producten of binnen 36h na monsterneming.

Monsters voor microbiologisch onderzoek dienen binnen 24h resp. 36h geanalyseerd te worden waarbij de bewaarconditie van het monster ongewijzigd blijft. Als monsteronderzoek aan bederfelijke producten niet binnen de gestelde tijden gestart kan worden vries deze producten dan in en bewaar bij < -18°C. Registreer de reden voor invriezen.

Meld dit bij het laboratorium omdat deze bewaarconditie van invloed kan zijn op het onderzoeksresultaat.

4 Arbo, milieu en veiligheid

n.v.t.

5 Divers

5.1 Referenties

NEN-EN-ISO 7218 : 2007 Microbiology of food and animal feeding stuffs – General requirements and guidance for microbiological examinations.

titel	Monsteropslag en -bewaring			
code	LAB044	versie 03	Ingangsdatum: 25-06-2015	pag. 1 van 7

versie	datum	toelichting
01	15-12-2008	<ul style="list-style-type: none"> • Deze SOP vervangt de volgende voorschriften v.w.b. monsteropslag en -bewaring: • ALG06-ZW103: Het bewaren van monsters op de afdeling Chemie • CHE01: Monsteronderzoek Chemie • CHE01-NW009: Bewaren van monsters t.b.v. chemisch/fysisch onderzoek • LP06: Monsteropslag en -bewaring • MIC01-WV005: Bewaring van monsters voor microbiologisch onderzoek
02	25-04-2014	<ul style="list-style-type: none"> • Omzetting naar nieuwe lay-out. • Contra-expertise • Diverse notaties temperaturen gewijzigd. • Lange termijn bewaring aangepast. • Bewaren van monsters en/of etiketten aangepast. • Hulpmiddelen en Registratie aangepast.
03	02-04-2015	<ul style="list-style-type: none"> • Langetermijnbewaring (3.3.2)

1 Onderwerp

In deze procedure wordt de wijze van opslag en bewaring van monsters beschreven vanaf het tijdstip van overdracht aan het laboratorium.

Dit voorschrift is van toepassing op alle monsters die op het microbiologisch of chemisch laboratorium worden onderzocht.

2 Begrippen

2.1.1 Monsterneming

De handeling waarbij een buitendienstmedewerker een monster neemt.

2.1.2 Monsteroverdracht

De handeling waarbij het monster wordt overgedragen aan het laboratorium.

2.1.3 Monster

Het materiaal dat voor onderzoek wordt aangeboden aan het laboratorium; een monster dat een buitendienstmedewerker meebrengt is door hem verpakt, verzegeld en van een registratienummer voorzien.

2.1.4 Analysemonster

Een hoeveelheid voor onderzoek bestemd materiaal, in de vorm en toestand waarin het is afgeleverd bij het laboratorium of door een laboratoriummedewerker is opgehaald. Alle analysemonsters zijn voorzien van een registratienummer.

titel	Monsteropslag en -bewaring			
code	LAB044	versie 03	Ingangsdatum: 25-06-2015	pag. 2 van 7

2.1.5 *Deelmonster*

Een representatief gedeelte van een monster of een representatief deel van het geprepareerde monster dat voor contra-expertise beschikbaar wordt gehouden.

2.1.6 *Bederfelijke waren*

Waren die door de producent en de verkoper gekoeld of diepgevroren moeten worden bewaard om microbiologisch bederf of vermeerdering van (pathogene) micro-organismen tegen te gaan. Een waar is bederfelijk als na bewaring gedurende 3 respectievelijk 5 dagen bij kamertemperatuur (18 tot 27 °C) een aantoonbare vermeerdering van bacteriën of gisten is opgetreden.

2.1.7 *Aantoonbare vermeerdering van micro-organismen*

Een toeneming van het totale aantal micro-organismen met ten minste een factor 100.

2.1.8 *Ten minste houdbaar tot datum (THT) en ten minste te gebruiken tot datum (TGT)*

De datum waarop het product volgens de aanduiding op de verpakking nog in het bezit moet zijn van zijn kenmerkende eigenschappen, mits het product is bewaard volgens het bewaarvoorschrift dat op de verpakking is vermeld.

2.1.9 *Contra-expertise*

Aangevraagd heronderzoek uitgevoerd door een aangewezen onafhankelijk gekwalificeerd laboratorium, aangeduid als "Contra-expertise", "Onderzoek op tegenspraak" of "Herkeuring".

3 Werkwijze

3.1 **Contra-expertise**

Bij monsterneming wordt ten behoeve van contra-expertise een contramonster aangeboden. Indien dit niet mogelijk is (aangegeven door monsterneming), maakt het laboratorium deelmonsters. Hiertoe wordt het monster op het laboratorium verdeeld in een hoeveelheid voor eigen onderzoek en een hoeveelheid voor contra-expertise. Bewaar de deelmonsters zodanig dat het geschikt blijft voor onderzoek (zie 3.2 en 3.3).

3.2 **Monsters voor microbiologisch onderzoek**

Door de monsters te bewaren zoals hier beschreven, blijft de microbiologische gesteldheid van deze monsters vanaf het moment van monsteroverdracht tot op het moment van de microbiologische analyse nagenoeg gelijk en verandert niet ten nadele van de gecontroleerde.

3.2.1 *Monsters die bestemd zijn voor onderzoek op de THT-datum of de TGT-datum*

Bewaar monsters van bederfelijke waren, die op THT of TGT worden onderzocht voorafgaand aan de microbiologische analyse, volgens het bewaarvoorschrift van de producent. Als er geen

titel	Monsteropslag en -bewaring			
code	LAB044	versie 03	Ingangsdatum: 25-06-2015	pag. 3 van 7

bewaarvoorschrift is gegeven, bewaar deze monsters dan bij maximaal 7 °C, tenzij wettelijk anders is bepaald.

De microbiologische analyse moet plaatsvinden op de THT-datum of de TGT-datum. Als deze datum samenvalt met een dag waarop in het laboratorium niet gewerkt wordt, moet de analyse plaatsvinden op de laatste werkdag die aan de THT-datum of de TGT-datum voorafgaat.

3.2.2 *Monsters die niet bestemd zijn voor onderzoek op de THT-datum of de TGT-datum*

Bewaar monsters bij de volgende temperaturen:

- Niet-bederfelijke producten bij kamertemperatuur (18 °C tot 27 °C) .
- Bevroren of diepgevroren producten ≤ -18 °C.
- Bederfelijke producten bij 3±2 °C.

Onderzoek bederfelijke monsters binnen 36 uur na monsterneming. Voor zeer bederfelijke producten zoals schelpdieren geldt onderzoek binnen 24 uur na monsterneming. Onderzoek water ook binnen 24 uur na de monsterneming, maar bij voorkeur binnen 8 uur.

Als de microbiologische analyse niet binnen 36 uur na monsterneming kan plaatsvinden, is het mogelijk dit koeltraject te onderbreken door een vriestraject, van maximaal 5 dagen bij een temperatuur van maximaal -18 °C. Invriezen moet herleidbaar zijn en vastgelegd worden in de rapportages.

Het is niet toegestaan een monster dat (gedeeltelijk) is ontdooid, opnieuw in te vriezen, met uitzondering van monsters waarvoor vervolgonderzoek met name in het belang van de volksgezondheid noodzakelijk is (bijvoorbeeld klachtmonsters).

Het moet aantoonbaar zijn vastgelegd dat een monster in de diepvries is bewaard.

Monsters die bevroren zijn bemonsterd kunnen na gekoeld vervoer, afhankelijk van de mate van ontdooiing, opnieuw in een vriezer worden opgeslagen tot het moment van onderzoek.

Meestal zal de bewaring van deze monsters echter in de koeling plaatsvinden tot het moment van onderzoek.

titel	Monsteropslag en -bewaring			
code	LAB044	versie 03	Ingangsdatum: 25-06-2015	pag. 4 van 7

3.2.3 Monsters met afwijkende bewaartemperatuur

Tabel 1. Bewaaromstandigheden microbiologische monsters

Product	Bewaartemperatuur	Bron
Karkasmonsters	0-4 °C	NEN ISO 17604:2003 NEN ISO 17604: 2003/A1:2009
Melk en melkproducten niet bestemd voor THT of TGT onderzoek	0-4 °C	NEN-EN-ISO 707:2008
Kwark, verse roomkaas	0-8 °C	NEN-EN-ISO 707:2008
Harde kaas	Kamertemperatuur	NEN-EN-ISO 707:2008
Overige kazen	4-8 °C	NEN-EN-ISO 707:2008
Levende tweekleppige- (bv. mossel) en buikpotige dieren (bv. slakken)	2-6 °C	ISO6887-3:2003
Water	2-8 °C	NEN-EN-ISO 19458:2007
Milt en nieren	0 - 8 °C	
Vis, schaal- en schelpdieren	0 °C -3 °C of onder ijs	
NNNT-schijfjes	≤ -18 °C	

3.3 Monsters voor chemisch onderzoek

Het monster of een analyseportie wordt direct in bewerking genomen of bewaard en op een later tijdstip onderzocht (korte termijn zie 3.3.1).

Bewaar het (analyse)monster gedurende het onderzoek volgens het bewaarvoorschrift (etiket) van de producent, waarbij de aangegeven houdbaarheidstermijn niet overschreden mag worden. Als er geen bewaarvoorschrift is gegeven en het betreft een bederfelijke monster, bewaar deze monsters dan bij maximaal 7 °C, tenzij anders is bepaald (zie tabel 2). Hiermee wordt beoogd dat de verandering van samenstelling zo veel mogelijk wordt voorkomen.

3.3.1 Korte termijn bewaring

Het onderzoeksmonster moet onder de vereiste condities zodanig worden bewaard dat bederf en/of verandering van de hoedanigheid van het onderzoeksmonster zoveel mogelijk wordt voorkomen. De omstandigheden zijn vermeld in tabel 2. Alle bewaakte bewaarmiddelen die aan de gestelde eisen voldoen, mogen gebruikt worden voor de korte termijn bewaring.

3.3.2 Lange termijn bewaring

Onderzoeksmonsters die bij het chemisch residuonderzoek als "niet conform" zijn gerapporteerd (Vleeskeuringswet, Nationaal Plan of andere onderzoek- of monitoringprogramma's) komen in aanmerking voor lange termijn bewaring. Voorts komen onderzoeksmonsters die zijn onderzocht in het kader van wetenschappelijk- of ringonderzoek in aanmerking voor lange termijn bewaring. De lange termijn bewaring van afwijkende/niet conforme analysemonsters (bijvoorbeeld deelmonsters voor contra-expertise) is 1 jaar.

Tabel 2. Bewaaromstandigheden monsters

Materiaal	Korte termijn	Lange termijn
Urine	0 °C - 8 °C en ≤ -18 °C	≤ -18 °C
(Orgaan)vlees al dan niet gehomogeniseerd, (nier)vet voor residuonderzoek, serum, (kweek)vis, garnalen	≤ -18 °C	≤ -18 °C
Haarmonsters	Kamertemperatuur	Kamertemperatuur
Honing	Kamertemperatuur	Kamertemperatuur
Eieren (heel)	Kamertemperatuur	n.v.t.
Eieren (gehomogeniseerd)	≤ -18 °C	≤ -18 °C
Drinkwater, voer	0 °C - 8 °C	≤ -18 °C
Groente en fruit, voordat ze in bewerking worden genomen	0 °C - 8 °C	n.v.t.
Groente en fruit, gehomogeniseerd en afgevuld in monsterpotjes.	0 °C - 8 °C	≤ -18 °C
Noten, granen, zaden, koffie, specerijen, etc. (Mycotoxinen slurrie):	≤-18 donker	≤-18 donker
Noten, granen, zaden, koffie, specerijen, niet bederfelijk (Mycotoxinen, omgehomogeniseerd en droge monsters)	Kamertemperatuur	Kamertemperatuur

3.4 Uitbesteed onderzoek

Door de NVWA uitbesteed onderzoek, zie ook LAB048 (bijvoorbeeld in het kader van het Nationaal Plan). Het onderzoeksmonster wordt onder geconditioneerde omstandigheden opgeslagen (korte termijn) en daarna aantoonbaar overgedragen aan het betreffende onderzoekslaboratorium.

3.5 Bewaren van monsters en/of etiketten

Voor monsters die worden onderzocht op verzoek van andere organisaties of instituten, wordt de minimale bewaartermijn met de opdrachtgever afgesproken.

Na afloop van de bewaartermijn worden de monsters afgevoerd volgens voorschrift LAB043 Afvoer van afval.

titel	Monsteropslag en -bewaring			
code	LAB044	versie 03	Ingangsdatum: 25-06-2015	pag. 6 van 7

3.5.1 Bewaren monsters voor microbiologisch onderzoek

Monster voor microbiologisch onderzoek worden bewaard als:

- het klachtmonsters zijn of monsters naar aanleiding van een klacht, totdat de monsters 'geaccordeerd' zijn.
- het niet bederfelijke monsters zijn, totdat de monsters 'geaccordeerd' zijn.
- het slachthuis monsters (BO) met als resultaat 'positief' zijn, totdat de termijn voor aanvraag van contra-expertise is verlopen.
- het verzegeld deelmonsters voor contra-expertise door een aangewezen onafhankelijk laboratorium zijn, totdat de termijn voor aanvraag van contra-expertise is verlopen.

Van monsters in consumentenverpakkingen worden foto's bewaard met alle relevante ISI en etiketgegevens.

3.5.2 Bewaren monsters chemisch onderzoek

Monsters voor chemisch onderzoek worden bewaard:

- totdat de monsters 'geaccordeerd' zijn of als resultaat 'conform' hebben.
- totdat de monsters als resultaat 'niet conform' hebben en de procedure voor lange termijn bewaring is verstreken.
- als het slachthuis monsters (AB) zijn met als resultaat 'niet conform' of 'positief' en totdat de termijn voor aanvraag van herkeuring is verlopen.

De verpakkingen van niet conforme monsters worden bewaard zolang interventiebeleid mogelijk is. Dit kan de feitelijke verpakking, of een verified copy zijn.

4 Hulpmiddelen en registratie

4.1 Hulpmiddelen

- Koelkasten of koelcellen met verschillende temperatuur bereiken (zie procedure lab070).
- Diepvrieskasten, diepvrieskisten of diepvriescellen met een temperatuur van maximaal -18 °C.
- Temperatuur Registratie Systeem (TRS).

4.2 Registratie

Koelkasten, koelcellen, diepvrieskasten, diepvrieskisten en diepvriescellen die gebruikt worden voor bewaring van monsters zijn voorzien van een continue temperatuurbewaking middels het Temperatuur Registratie Systeem. De resultaten worden digitaal opgeslagen.

titel	Monsteropslag en -bewaring			
code	LAB044	versie 03	Ingangsdatum: 25-06-2015	pag. 7 van 7

5 Diversen

5.1 Referenties

- NEN-EN-ISO 7218:2007 en 7218 NEN-EN-ISO 2007 A1 2013 Microbiologie van voedingsmiddelen en diervoeders - Algemene eisen en richtlijn voor microbiologische onderzoeken.
- Ontwerp NEN-EN-ISO 707:2008 Milk and milk products - Guidance on sampling (ISO/DIS 707:2004, IDT).
- NEN-EN-ISO 19458:2007 Water quality – Sampling for microbiological analysis.
- Warenwetbesluit Bereiding en behandeling van levensmiddelen, artikel 15.1.a en art. 15.1.b.
- ISO 17604:2003 Microbiology of food and animal feeding stuffs – Carcass sampling for microbiological analysis.
- ISO 6887-3:2003 Microbiology of food and animal feedingstuffs — Preparation of test samples, initial suspension and decimal dilutions for microbiological examination —
- Part 3: Specific rules for the preparation of fish and fishery products.